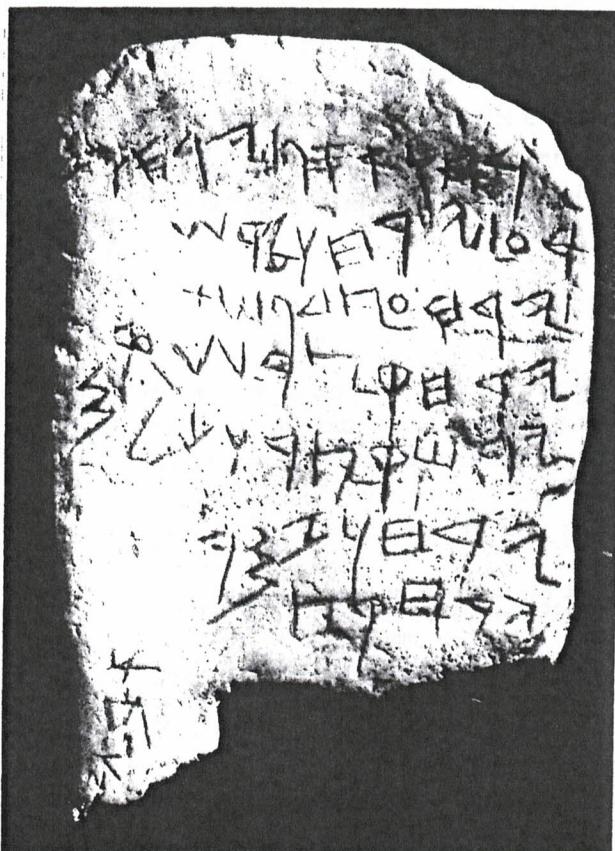

(3)

בב עד כל-ימי הארץ רֹעֵז קָצִיר וְלֹרֶד וּמַס וְקִיּוֹת וְתַרְפָּה וְיָם וְלִילָה
ט א' לא ישבות: יברך אלהים את-נַחַן ואת-בְּנֵנוּ ואמר להם
ב פרו ורבו ומלאו את-הארץ: ומוראכם וחתכם יהה על כל-
חית הארץ ועל כל-עוֹף השמים בכל אָשֶׁר תְּרַבֵּשׁ האדמה:
ו ובכל-dry הים בידיכם נתנו: כל-רַמֵּשׁ אשר הוֹאֲדֵיכְם לְכָם
ר יהיה לאכלה פִּרְקָע שָׁב נְתַתִּי לְכָם אֶת-כָּל: אֶת-בְּשָׂר
ה בנפשו דמו לְאָתָאכְלֹו: ואך אֶת-דְמָכָם לְנַפְשָׁתֵיכְם אֶת-בְּשָׂר
מִיד פְּלִיחָה אֶת-בְּשָׂר וּמִיקְדָּשׁ מִיד אַישׁ אֶת-בְּשָׂר
ו אֶת-נֶפֶשׁ האדם: שְׁפָךְ נֵס האדם פָּאָם דָמוֹ יְשַׁפֵּךְ בְּגַלְגָּל
א אל-הָיָה עֲשָׂה אֶת-הָאֱדוֹם: ואתָם פְרוּ וְרַבְוּ שְׁרַעַי בָּאָרֶץ
ח וְרַבְיבָה:

The "Gezer Calendar," an ancient Hebrew record of the annual cycle of agricultural occupations, late tenth century B.C.E. Replica in the Israel Museum, Jerusalem.

וְאַמְדָה יוֹהוָה אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַמְדָה

ב פָּאָרֶץ בְּמִזְרָחָם לְאָמֹר: הַדּוֹשׁ הַזֶּה לְכָם רַאשׁ חֲדָשִׁים וְרָאשׁוֹן
ח הוּא לְכָם לְחוֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דָבָר אֶל-כָּל עֲרָתָה יִשְׁרָאֵל לְאָמֹר
כ עַשְׂרֵה לְחוֹדְשׁ הַהָּא וְיַקְהוּ לְהָם אִישׁ שָׁה לְבִיטָר-אַבָּת שָׁה
ד לְבִיטָה:

וְכִיְרְתָּא מִלְחָמָה כְּאַרְצָם עַל הַצָּרָר אֶת-כָּל

וְחַרְעָם בְּחַעֲצָרָת וְנוֹרְתָם לְפָנֵי יוֹהוָה אֶל-הָלָם וְנוֹשְׁעָתָם

מְאוֹכְבִּיכֶם: וּבְיוֹם שְׁמֻחָתְכֶם וּבְמַעֲשֵׂיכֶם וּבְרָאשֵׁיכֶם חֲדָשָׁכֶם

וְתַלְעָתָם בְּחַעֲצָרָת עַל עַלְיָלָם וְעַל זְבוּחָלָם כְּהֵן הַיּוֹם לְכָם

לְפִרְזָן לְפָנֵי אֱלֹהִיכֶם אַנְיָה יוֹהוָה אֱלֹהִיכֶם:

ד וְאָמַר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹוד בְּרִקְעַד הַשָּׁמִים לְהַכְּרִיל בֵּין הַיּוֹם
ש וּבֵין הַלְּיָלָה וְהַזֶּה לְאֶתְנָתָל וּלְמוֹעֵדים וּלְיָמִים וּשְׁנִים: וְהִי
ש לְמִאוֹת בְּרִקְעַד הַשָּׁמִים לְהָאֵר עַל-הָאָרֶץ וְיִרְאֶה: וַיַּעֲשֵׂה
אֱלֹהִים אֶת-שִׁשְׁיָה המְאוֹת הַגָּדוֹלָה אֶת-הַמְּאוֹרָה הַגָּדוֹלָה לְמִמְשָׁלָת
הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאוֹרָה הַקְּטָן לְמִמְשָׁלָת הַלְּיָלָה וְאֶת-הַכּוֹבִים:
וְיִתְּعַתְּמֵן אֱלֹהִים בְּרִקְעַד הַשָּׁמִים לְהָאֵר עַל-הָאָרֶץ: וְלִמְשָׁלָת
בְּיוֹם וּבְלִילָה וְלִהְכְּרִיל בֵּין הָאֵר וּבֵין הַתְּשִׁנָּה וְיִרְאֶה אֱלֹהִים
ט כִּידְטוֹב: וַיַּעֲשֵׂה יְהִי-רְאֵב וַיַּהְיֵה קָרְבָּן יְמִינְךָ:

וְעַשְׂה יְרֹחַ לְמוֹעֵדים שֶׁמֶשׁ יְדֻעַ מִבּוֹאָו: תְּשַׁתְּ
חַשְׁךְ וְיַחַי לְלָה בְּדִין-תְּרַמֵּשׁ בְּלִתְחִוּתְךָ-יִשְׁעֵר: הַפְּרִירִים שָׁאָגָן בְּ
לְתְּרַפְּרַת וּלְבְּקָשָׂת מַאֲלָאָכָלָם: תְּוֹרַת הַשֶּׁמֶשׁ יִאָסְפָּן וְאֶל-
מְעֻונְתָם יִרְבּוּנָן: יִזְאָ אָדָם לְפָעָלָו וּלְעַבְדָּנוּ עַזְיֵשָׁב: מָהָר

GEZER CALENDAR, a Hebrew inscription of seven lines, engraved on a limestone tablet written in ancient Hebrew script; discovered in Gezer by R. A. S. *Macalister in 1908. The Gezer Calendar is dated by its script to the tenth century B.C.E. and cites an annual cycle of agricultural activities that seem to begin with the month of Tishri. The word *yrh* ("month") or *yrhw* ("two months") precedes the name of each month. According to an accepted view, the inscription first lists two months of fruit picking, particularly olives (Tishri-Heshvan). Then follow two months of grain sowing (Kislev-Tevet), two months concerned with the late sowing (Shevat-Adar), one month of flax harvest (by uprooting with a mattock; Nisan), one month of barley harvest (Iyyar), a month of wheat harvest (Sivan), two months of vine pruning or of vintage (Tammuz-Av), and, at the end, the month of *qayiz*, i.e., the picking or drying of figs (Elul). In the left lower edge of the inscription "*Aby[...]*" is written vertically. It is possible that the name indicates the owner of the inscription. The nature and purpose of the calendar are not clear, and many different explanations have been proposed. According to some scholars, the calendar was written as a schoolboy exercise in writing. This view derives from the fact that the script is rather crude. Another view holds that the Gezer Calendar was designated for the collection of taxes from farmers. It is also possible that the content of the inscription is a popular folk song, listing the months of the year according to the agricultural seasons. The original is in the Istanbul archeological museum.

הַדּוֹשׁ כָּל-

(5)

2. הַחֲדָשׁ הַזֶּה. 3. הַרְאֹה

לְבָנָה בְּחַרְושָׁה וְאָמַר לוֹ בְּשַׁהְיוֹתָה מִתְחָדֵשׁ יְהָוָה לְרַאשׁ חֲדָשִׁים. וְאַנְיָה מִקְרָא יוֹצָא סִיד'
שְׁבָתוֹן, עַל חֲדָשׁ נִסְן אָמַר לוֹ, וְהַיְהָ רַאשׁ לְסִדר מִן חֲדָשִׁים. שִׁירָה אִירְקִי'

(6)

שְׁנִי, טוֹן שְׁלִישִׁי :

ובבויות השבת שניכר בשים במניחת תמיינם ושני עשרים מל' ט
מןיחה בלולה בשמן ונפסכו: עלה שbat בשבתו על עלה י
התמודר ונספה:
ובראשו ורשיכם תקליבו עליה ליהוה פרים במניכךך שניט' א
ואל אחד בכשים במניחנה שבעה תמיינם: ושלשה עשרים ב'
סלת מנוחה בלולה בשמן לפדר האחד ושני עשרים מל' ג
מנוחה בלולה בשמן לאל האחד: ועשרה עשרון סלת ד
מנוחה בלולה בשמן לבבש האחד עליה ריח ניחוח אשה
לייהוה: ונספיהם חצי הין יהינה לזר ולישת ההין לאיל ד
ורבעית ההין לבבשין זאת עלה ודרשבדשו לחישיה השנה:
ושער עזים אחד לחטאת ליהוה על-עלת התמיד יעשה ט
ונפסכו:

וישאחו ויביאו אל-אמו וישב על-ברכה ערד-הצברים כ
ימית: ותעל ותשכחו על-מיטת איש האלים ותשגד בעזנו נא
ותצא: ותקרא אל-אישה ותאמר שלחה נא לארך מז-כ
העולים ואחות האתנות ואירועה ערד-איש האלים ואשובה:
ויאמר מזרע את הלבתי אליו היום לא-חרוש ולא שבח נג
ותאתeker שלום: ותחכש האתון ותאמר אל-געורה נהג ולך נג
אל-תצעיל לרבכ כי אס-אמורתך: ותלך ותבא אל-
איש האלים אל-הר הכרמל ייְהוָה בראות איש-האלים

לא תוסיף הbia מנהת-שוा

קטרת התועבה היא לי חזש ושבט קרא מקרא לא-אוכלי
נון ועצרה: חדשים ומועדיכם שגאה נפשי הי' עלי'
לטרח לבאתני נושא: ובפרישכם בפיכם אעלם עיני מלך
גם פיתרבו תפליה איני שמע ירים דמים מלאו:
רחזו חצנו כסירו רע מעלייכם מגניד עיני חדרו הרע
למרו היטיב דרשו משבט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבוי
אלמנה:

בְּהָדָםְרָא אֱלֹהִים יְהוָה שַׁעַד

הছער הפנימית הפנה קרים היה סגור שט כי המשעה
וביום השבת יפתח וביום החודש יסגרו: ובא הנסיא דרכו
אלם השער מזרחי ועומד על מזוזות השער ועשו הכהנים את
עלתו ואת שלמי והשתנו עלי מפטון השער ויצא והשער
לאיסטר עיר העבר: והשתנו עס-הארץ פתח השער והוא
בשבתו ובחדרים ליפוי הוה: והעלה אשריך ריב הנשיא
לירוחם ביום השבת ששה כבשים תמים ואיל תמים: ומנחה
איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ושםו הין לאיפה: וביום
החדרש פר בז' בקר תמים ושת בכשים ואיל תמים יהו:
ואיפה להפר ואיפה לאיל ישעה מנחה ולכבשים כאשר תשג
ידו ושםו הין לאיפה: ובבואה הפשיא דרכן אילם השער יבוא
וגדרכו עיא: ובבואה עס-הארץ לפניהם הוה במועדים הבא דרכו
שער צפון להשתנות עיא דרכו-שער נגב והבאה דרכו-שער
נגב עיא ודרך-שער עפונה לא ישוב דרך השער אשר-בא בז'
כינכחו עיאו: והפשיא בתוכם בזואם יבוא וכבעתם עיאו:
ותחים ובמועדים תחיה המנחה איפה לפול ואיפה לאיל

Costume

וַיֹּאמֶר־לֵוִי יְהוָה נָתַן מַחְרֵב

חדש ונפקחת כי יפקח מושבך: ושלשת תרד מאר ובאת אל-המקום אשר נסתור שם ביום המעשה וישבת אצל האבן האול: ואני שלשת החאים עזרה לשליחלי למתירה: והנה אשלח את-הנער לך מיעזאת-החזים אם אמר לך ואני דבר חסידיווה: ואם-ככה אמר לעלט הנה החיזים שלוטם לך וואני דבר חסידיווה: והדבר אשר דברנו אני מפרק והלאה לך כי שלחך יהוה: והדבר אשר דברנו אני ואתה הנה יהוה בינו ובינך עד-עולם: ויסתר דוד בשדה והוא החודש וישב המלך על-הלחם לאכול: וישב המלך על-מושבו כפעום ובפעם אל-מושב הקיר ויקם יהונתן וישב אבנור מצד שאל ויפקד מקום דוד: ולא-דבר שאל מאותה ביום הוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור: וכי מפרחת החודש השמי ויפקד מקום דוד ויאמר שאל אל-יהונתן בן מודיע לא-בא בן-ישי גס-תמול גס-היום אל-הלחם: ויען יהונתן את-שאל נשאל נשאל דוד מעפני עד-בית לחם: ויאמר שלחני נא כי זבח משפה לה לנו בעיר והוא צוה-לו אמי ועתה אס-מיעתי חן בעין אמלטה נא ואראה את-עמי על-כן לא-בא אל-שלחו המלך:

יהוה: כי כאשר השמים חזרו והארץ החרדלה אשר אני
עשָׂה עִמְרֵס לפַנֵּי נָאכְדִּיהָ כִּי יַעֲמֹד וּרְעָכֶם וּשְׁמָכֶם:
וְהִוא מִזְרָחֵךְ בְּחֶדְשֵׁךְ וּמִזְרָבֵךְ שְׁבַת פְּשָׁבְתוֹ בְּבוֹא כְּלִבְשָׂר
לְהַשְׁתָּחוּת לִפְנֵי אָמֵר יְהוָה: וְעַזָּו וְרָאוּ בְּפָנֵי האנשָׁם
הַפְּשָׁעִים בַּיּוֹם תְּלוּעָתֶם לֹא תִמְתֹּה וְאַשְׁם לֹא תִכְבֶּה
וְהִיא דָּרָאָן לְכַלְבָּשָׂר:

שמעוֹת אֶת הַשְׁאָפִים

ה אבינו ולשכית ענו-ארץ: לאמור מות' יעבד החוץ ונשבירה
שבר והשפט וגנתה-בר בדור לתקתו אין איפה ולהונגייל שלל
ו לוות מאומי ברמה: לקנות בפסך דלים ואכין בעבוד
ונעלים ומפל ברכנשפיר: נשבע יהוה בגאון יעקב אם אשכח
לעצח כל-מעשים: העל את לא-תרצז הארץ ואבל
כל-יושב בה ועלתה באדר בלה וגרשה נשקה ביאור
ט מערים:

(17)

ואחרירין עלת תמיד ולחדרים וכל-בזענו יהוה והמקדשים
ולכל מתניוב נדקה ליהוה: מום אוחל לחוש השביעי
האלל להעלות עלות ליהוה וניכל יהוה לא יסיד: נוּתְנָה
קסף להעכבים ולהרשים ומאלל ומשרה ושםן לדינט
ולצרים להביא עשי ארים מונילבנון אליהם יפיא בראשון
בורש מלך-ברס עליהם:

ללאם נס

(18)

ללאח המערכת:
ומנת התמיד ולוועלה התמיד השבות החדרים למושדים
ולקרושים ולחתאות לבפר על-ישראל וכל מלאת בית-
ה אל-הנו:

(19)

או העלה שלמה עלות ליהוה על מוקח יהוה אשר בנה י-
לפנ האולם: ובבר-יום ביום להעלות במעטת משה י-
לשבות ולחדרים ולמושדים שלוש פעמים בשנה בתג
המשות ובtag השבות ובtag הסוכות:

ה' ה' ה' ה'

ב וישלח שלמה אל-חדרם מלך-צ'ר לאמר באשר עשית עס-
היד אבי ותשלח-לו ארויים לבנות-לו בית לשבת בו: הנה י-
אני בוניה-בית לשם יהוה אלהי להקניש לו להקניש לפנוי
קדרת-ים ומעדרכת תמיד וועלות לבקר ולערב לשבות
ולחדרים ולמוציא יהוה אלהינו לעולם זאת על-ישראל:

ומגנ'ת המלך מונרכשו לעלות לעלות
הבקר והערב ותעלות לשבות ולחדרים ולמושדים
ר פנרב בתרת יהוה: ואמר לך לישבי ירושם לחתת
ה מגן הכהנים וдолים למשן יתחקו בתרת יהוה: וככרא
הרבר הרבו בני-ישראל בראשית דן תירוש ויעתול ובלש
וכל תבאות שוד ומעשר הכל לרב הקביאו: ובן ישראל
וייהודה היושבם בערבי יהודה גס-יהם מעשר בקל וניאן
ומעשר קדשים המקדשים ליהוה אלהים הביאו ויתנו
: ערמות ערמות:

(20)

ג' כ' כ'

ה' ה' ה'

בראשית.

א. ב ר א ש י ת ¹ אמר רבי יצחק לא היה ערך להתחיל [את] התורה אלא מהחריש
חוות לכם שודיע מצה ראשונה שמצטו [כח] ישראל ומה טעם טחן בבריאשיה?
משום ² כח מעשיהם הנייד לעמו לחת להם נחלה נוים שאם יאמרו אומנות העולם
לישראל לספסם אתם שכבשתם איזוחות שבעה נוים הם אמרוים להם כל הארץ
של הקב"ה חייא דוא בראה וננתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם יונברצנו
נחלתיהם ונתנה לנו :

יב. 1. וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וְאַל תֵּל אֶחָד, בְּשִׁבְעָה שָׁاهַר עֲשֵׂה וְתַרְחֵב בְּמוֹתָה
כִּמְשָׁה, חָלֵק לוּ כְּבוֹד זה בְּמִצְוָה דְּאֶשׁוֹנָה שְׁכַלְלוּ עַם מִשְׁה בְּדָבָר: בְּאֶרְץ
מִצְרָיִם,¹ חָזֵין לְבָרֵךְ; אוֹ אַיִלּוֹ אֶלְאַ בְּתוֹךְ הַכְּרֵךְ? תִּל² כְּזַעֲקֵב אֶת הַעִיר וְנוּ,
וּמָה חָפְלָה קָלָה לְאַתְּהַפֵּל בְּתוֹךְ הַכְּרֵךְ. דָבָר חָמָר לֹא כָל שָׁכָן! וּטְפֵנִי מֵת לֹא
נִגְדַּבֵּר עָמוֹ בְּתוֹךְ הַכְּרֵךְ? לְפִי שְׁחוֹתָה מְלָאָה נְלֻולִים: 2. חַדְשֵׁה הַזֹּה,³ הַרְאָה
לְבָנָה בְּחַרְושָׁה וְאָמַר לֹו בְּשָׁהָרָה מִתְחָדֵשׁ יְהוָה לְךָ רָאשׁ חֶדְשָׁה. וְאַיִלּוֹ מְקָרָא יוֹצֵא מִידָּי
שְׁפָטוֹת על חֶדְשָׁה נִצְןָ אָמַר לֹו וְהַיְהָ רָאשׁ לְסִכְרָר מִנְין הַחֶדְשִׁים, שְׁוֹא אִיר קְדוּ
שָׁנָן: טוֹן שְׁלִישִׁי:

Can we
explain the
function of

עשה ורחל מכוּעדים שמש ידע מבוֹאו: תשת' ח' אשר ויה לילה בותרמש כל-חיתו-יעיר: ר' רבפרום שאג'ים ט' לפער ולבקש מאל אכלם: תורה השמש יאספין ואל נ' מעננים יוצצו: ייא אדם למלען ולעבדתו עי' ערך: מה' נ' כ'

פרק ב' בראשית

(ב') בראשית לפיק' התחלת התורה בכ"ח לפי שהעולם דומה לב' שהוא מסוכב משלש רוחותיו ורוח צפונית אינה מסוכבת ובאותה שעה בא אותן האל"ף וקראה תגר ושלם לה הקב"ה במתן תורה שפתח באלף דאנכי. ובתיכת בראשית יש ששה אותיות נגדר ימי המעשה. ובאותו פסוק יש בו שבעה תיבות נגדר ימי השבעה. וכמו כ"ח אותיות נגדר כ"ח ימי החדש. ובפסוק זה יש ששה אלף נגדר ששה אלף שני הוי עלמא דכל אלף ואלף משמע אלף. ובפסוק של אחריו והארץ כתוב כי אלףין נגדר כי אלפיים ימות המשיח. ובפ' בא בקרא ולמען תהיה תורה כי בפ' כתוב כי אלףין נגדר כי אלפיים תורה:

ה' ש רתניא מיצר ח' ירושע מיצר או רבוי יהושע מיצר ר' ע' מיצר מה ליהו לאלה ר' ע' ומוצא לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבי] מפני מה אתה מיצר אמר לו (*רבי) עקיבא דאי ל' שיפול למיטה י'ב חדש ואל גדור עלי נזירה זו א'ל רבוי חרישני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר לו אמרו י'קיל' אמר לו הרי הוא אומר אתחם אתחם אתחם ג' פעמים אתה 'אפיקו' שונני ג' אתה אפיקו מזידין אתה אפיקו מזידין כלשון הוה אמר לו עקיבא נחמתני נחמתני:

מתני' יראש
ב' י' אומר מקודש וכל העם עוני אדרוי
מקודש מקודש בין שנראה בומנו בגין שליא
נראה בומנו מקדשין אותו *יר' א' בר' צחוק
אומר אם לא נראה בומנו אין מקדשין
אותו שכבר קידשו שמים :